LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO

Eduskunnan lakivaliokunta
HE 61/2025 vp

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto rikoslain 17 ja 20 luvun muuttamisesta eduskunnan lakivaliokunnalle

Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) kiittää eduskunnan lakivaliokuntaa mahdollisuudesta lausua luonnoksesta liittyen rikoslain 17 ja 20 luvun muuttamisesta.

Esitysluonnoksen keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että raakaa väkivaltaa esittävän kuvamateriaalin hallussapito säädettäisiin rangaistavaksi ja lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidolle säädettäisiin törkeä tekomuoto. Törkeän tekomuodon säätäminen ankaroittaisi lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidon rangaistuksia. Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) tarkastelee esitystä erityisesti YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa määriteltyjen lapsen oikeuksien ja niiden toteutumisen näkökulmasta.

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto

Lapsella on oikeus tulla suojelluksi kaikelta väkivallalta. LSKL pitää kannatettavana, että CAM- eli Child Abuse -materiaalia koskevaa sääntelyä tiukennetaan, sillä lapsella on oikeus tulla suojelluksi kaikelta väkivallalta ja kaikissa toimintaympäristöissä.

Viimeisten vuosikymmenten teknologinen harppaus on tehnyt väkivallan käsitteestä laajemman ja vaikeammin hallittavan. Suomen määräaikaisraportoinnissa YK:n lapsen oikeuksien komitea on erityisesti nostanut esiin kysymyksiä, jotka liittyvät väkivallan eri muotojen tunnistamiseen, monialaiseen asiantuntemukseen ja riittävien palveluiden kehittämiseen. Suosituksissaan komitea nosti esiin myös digitaalisen ympäristön, ja kehotti Suomea tehostamaan sääntelyään ja suojelupolitiikkaansa suojellakseen lasten oikeuksia ja turvallisuutta digitaalisessa ympäristössä, sekä varmistamaan, että tiedonsaantia ja digitaaliseen ympäristöön pääsyä koskevilla säännöksillä suojellaan lapsia haitallisilta sisällöiltä ja aineistoilta sekä verkossa esiintyviltä riskeiltä (YK, List of issues; CRC/C/FIN/CO/5–6, para 21 a ja b, para.23).

LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO | CENTRALFÖRBUNDET FÖR BARNSKYDD
Armfeltintie 1, 00150 Helsinki | Armfeltsvägen 1, 00150 Helsingfors
Puhelin/Telefon (09) 329 6011 | toimisto@lskl.fi | www.lskl.fi

Digitaalista ympäristöä koskevassa yleiskommentissaan komitea on todennut, että sopimusvaltioiden tulisi ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimiin suojellakseen lapsia riskeiltä, jotka vaarantavat heidän oikeutensa elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen. Kommentin mukaan digitaalisten ympäristöjen riskit liittyvät sisältöihin, kontakteihin, käyttäytymiseen ja sopimuksiin. Tällaisia riskejä ovat esimerkiksi väkivaltainen ja seksuaalinen sisältö (Yleiskommentti nro 25, 2021 digitaaliseen ympäristöön liittyvistä lapsen oikeuksista)

Väkivaltakuvauksen hallussapito

17 a §. Väkivaltakuvauksen hallussapito. Rikoslain 17 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi väkivaltakuvauksen hallussapitoa koskeva 17 a §. Väkivaltakuvauksen hallussapidosta olisi kysymys silloin, kun raakaa väkivaltaa esittävää kuvaa tai kuvatallennetta pidetään hallussa. Säännöksen tarkoituksena on suojata yleistä järjestystä ja turvallisuutta, lasten häiriötöntä kehitystä ja lasten oikeuksia sekä toissijaisesti henkeä ja terveyttä ja eläinten hyvinvointia

LSKL pitää esitettyä säännöstä kannatettavana ja arvioi että se toteutuessaan tuo lisää turvaa lapsille suojaten näiden oikeutta suojeluun väkivallan, pahoinpitelyn, laiminlyönnin ja hyväksikäytön muodoilta (LOS 19, 32–36 ja 38 artikla).

Huolimatta siitä, että raa'an väkivallan käsitettä on lausuntopalautteen vuoksi tarkennettu, LSKL huomauttaa, ettei käsitettä ole tarkemmin avattu sellaisten väkivaltakuvausten osalta, jotka kohdistuvat lapseen. LSKL myös huomauttaa, että vaikka säännöksen yhtenä tarkoituksena on suojata lasten oikeuksia, ei sen soveltamista ole juurikaan tarkennettu lasten osalta.

Törkeä lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapito

21 a §. Törkeä lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapito. Lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidosta säädettäisiin törkeä tekomuoto lisäämällä rikoslain 20 lukuun uusi 21 a §

LSKL pitää esitettyä säännöstä kannatettavana. LSKL arvioi, että teon porrastaminen perustunnusmerkistöön ja törkeään hallussapitoon edistää soveltamiskäytännön yhtenäisyyttä.

LSKL painottaa edelleen seksuaalirikosten ennaltaehkäisyn merkityksestä. LSKL on vuonna 2018 lausunut, että lasten kannalta keskeisintä on se, että seksuaalista väkivaltaa pystytään ehkäisemään ennalta. Tutkimuksista tiedetään, että rangaistustaso ei yksinään vaikuta seksuaalirikosten määrään. Rangaistusjärjestelmän ulkopuolella tulee panostaa seksuaalirikoksia ennaltaehkäiseviin palveluihin (niin pedofiilisia taipumuksia omaavien henkilöiden hoitoon kuin yleiseen seksuaalikasvatukseen). Teknologian kehittyminen (esim. virtuaalivarallisuuden lisääntynyt yleisyys ja lisääntyneet sähköisen viestinnän päästä päähän salaukset) muodostaa lisähaasteita verkossa tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön

havaitsemiselle ja selvittämiselle[1]. LSKL korostaa, että ammattilaisten mahdollisuuksia ennaltaehkäistä väkivaltaa on tuettava. Tätä varten on myös varmistettava riittävät resurssit.

[1] 1 FATF, Detecting, Disrupting and Investigating Online Child Sexual Exploitation – Using financial intelligence to protect children from harm 2025, s. 39